

Abonamentul

Pentru monarhie:
Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.
Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Insertiuni

Un sir garmond:
o dată 7 cr., a doua óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea Unității
în
Blaș.

Fóe bisericescă-politică.

Anul IX.

Blaș 2 Decembre 1899.

Numărul 48.

Post festa.

II.

Am relevat importanța sinodului archidieceșan în aceste zile atât de grele pentru viața noastră bisericescă-națională. Am scos în relief în deosebi apropierea clerului din a fără cătră Capul lui bisericesc și am zis, că singură această apropiere e un fapt îmbucurător. Vedem cu ochii nostri sufletesci, cum se cimentază legătura aceea atât de firésca între massă și conducători, cum în urmarea acestei legături, nedumeririle se risipesc, simțemintul neîncrederii în puterile noastre se risipesce și el, și în situația încercată conștiința unității de acțiune revarsă nouă puteri în șirurile luptătorilor oboșiți, neorientați și neîncredători în propriile lor forțe.

Aceea ce pentru singuraticii e dificil, imposibil, devine mai puțin dificil mai mult posibil, când umăr la umăr, cu forțe unite, armonice conlucră „unul altuia sarcina purtând.”

Unitatea această de acțiune a fost caracteristica sinodului, despre care am zis, că este numai un început. Un început, care indică punctele de orientare în ținuta clerului nostru pentru viitor. Un început, care își va afla complinirea numai în viitorul apropiat.

Ar fi ast fel dată norma de orientare și acțiune preoțimii archidieceșane. Norma această este înse restrînsă

în cadrele archidieceșei noastre, fără de a se puté estiude la cele alalte diecese sufragane. E o normă teritorială restrînsă, pe când provința mitropolitană e vastă, cuprîndînd în sine biserica română greco-catolică propriu zisă.

E adevărat, sinodul archidieceșan a prevădut ținerea conciliului provincial. A făcut-o această înse mai mult cu considerare la sêrbările jubileului ducentenar.

Cum stăm înse cu cele alalte cestiuni, ce agită pe toți, cei ce pórta la inimă sôrtea bisericii-mame? Care este părerea clerului nostru din dieceșele sufragane în cestiunea autonomiei, a ajutorului și a congruei? Care este atitudinea lui în urma hotărîrilor sinodului nostru archidieceșan? Se alătură și ei luptei desinteresate, ce clerul nostru — cel mai sêrac din întregă provința — și-a luat-o asupra-și? Sau rămân spectatori ai luptei lui, luptă, în care dacă nu va fi sprijinit de cei alalți, va trebui să ingenucheze?

Nu avem motive de a dubita în entuziasmul și dragostea clerului nostru din cele alalte diecese. Și mai ales noi — nu.

E de ajuns să resfoim câți va numeri din fóea noastră, ca să găsim pagini întregi, unde preoțimea din diecesa Gherlei și a Orădii-Mari își exprimă aceleași vederi, cari s'au ridicat la valóre de drept chiar în sinodul nostru archidieceșan. În scrisese acestor preoți aflăm reogîndîndu-se

modul de gândire al preoțimii din archidieceșă și unitatea această de vederi ne umple de bucurie și de mângăere.

(E adevărat, că despre clerul dieceșei de Lugos nu am puté afirma acestea. Sintem de parte înse de a trage la îndoielă buna lui credință. Constatăm numai, că mișcarea preoțimii lugoșene în cestiunile amintite e mai puțin intensivă ca a clerului din cele alalte diecese.)

Am puté cita colóne întregi spre a dovedi această înălțătoare identitate de vederi, care ne convinge pe deplin, cum că întreg clerul nostru provincial una gândește și una este, în ce privesce apărarea caracterului nestirbit și independent al bisericii noastre.

Dar articolele de ziar nu-s de ajuns! Am dori ceva mai mult, ceva mai autorizat.

Am dori — nu noi o spunem, ci numai o redăm după scrisese preoțimii — să vedem identitatea această de vederi, confirmată prin *sinódele dieceșane*.

Blașul a dat esemplu. Pentru ce să nu urmeze Oradea, Gherla, și Lugosul acest esemplu, când el este un postulat intim al clerului dieceșan?

Pentru ce să nu se dea prilej preoțimii din diecese de a-și espune și ea părerile în sinod, ca frații ei din archidieceșă? Pentru ce să nu se asculte cererea lor, când această nu ar contribui de cât la cristalisarea ideilor

Feuilleton.

Rectificare pentru „Enciclopedia Română”.

Rugat de Redacțiunea „Enciclopediei române” am scris pentru această publicațiune un articol despre „biserica română greco-catolică”.

Redacțiunea la început nu a găsit nimic în articolul meu, ce nu s'ar puté publica, căci eu câte va zile înainte de tipărire, mi-a comunicat „perietura” articolului, scósă în deplină consonanță cu manuscrisul meu.

Primind acum fascicolul 17 din „Enciclopedie” vîd cu surprindere, că în articolul: „Greco-catolică, biserica română”, nu numai nu se publică tot ce am scris eu, ci și în ceea ce se publică se fac ast fel de schimbări, cari eu nu le pot aproba.

Dacă onorabila redacțiune ar fi comunicat și mie mai înainte schimbările, ce voia să le facă în articolul *iscălit* de mine și eu le-aș fi aprobat, sau dacă articolul *schimbat* s'ar fi publicat fără *iscălțitura* mea, nu mă simțiam îndemnat a mai scrie aceste șire.

Dar ca eu să port cu *iscălțitura* mea responsabilitatea pentru asertiuni, cari nu sînt ale mele, și chiar contrare adevărului, cred că nici redacțiunea „Enciclopediei” nu o pôte aștepta de la mine.

Din textul original care-l public mai la vale, se va convinge ori ce cetitor ne-preocupat, că nu am scris nimica injurios sau vătămător pentru biserica greco-orientală, și prin urmare din punctul acesta de vedere articolul meu se putea publica neschimbat, fără ca cine va să fie îndreptățit a face imputări întemeiate redacțiunii. Er după ce eu mi-am pus și *iscălțitura* la articol, de sine urmîz, că pentru tóte asertiunile mele din punctul de vedere al adevărului istoric, eu aveam să port responsabilitatea, și nu redacțiunea.

Nu voesc să arăt, că tóte schimbările și omisiunile efepuite de redacțiune sînt nemotivate, ci mă mărginesc a releva numai acele pasaje, în cari s'au făcut schimbări în contra adevărului, și într'un chip compromițtor pentru mine.

Ast fel la începutul articolului redacțiunea publică următorul pasagiū:

„În ceî dintăiū secolū al creștinismului — după cum se susține din partea teologilor

catolici — toți Români erau în strînsă legătură bisericescă cu Roma, nu numai în privința ierarhică, ci probabil și în ce privesce ritul și disciplina”.

Cuvintele subliniate nu sînt ale mele, și nici nu pot fi ale mele, căci ele au întelesul, că asertiunea mea nu corîspunde adevărului istoric; ea este o opinie a teologilor catolici, pe când adevărul istoric stă pe partea teologilor ortodoksi, cari susțin contrariul la cea ce am afirmat eu.

Nu voesc să dovedesc asertiunea mea, căci nimenea nu o combate cu argumente. Voesc înse să arăt, că *cuvintele subliniate* și introduse în text din partea redacțiunii conțin *neadevăr*.

Sînt teologi și scriitori „ortodoksi”, cari în esență susțin tocmai aceea, ce am susținut eu.

Așa d. e. revista periodică din Bucuresci „Biserica ortodoxă română”, care este organul Sfiutului Sinod, într'un articol publicat în numărul sêu din Octobre 1899 și subscris de însuși comitetul radactor, afirmă: „Apoi noi istoricesc scim, că până spre secolul al IV făceam parte ierarhicesc din circum-

și ast fel la consolidarea noastră ca biserică?

Nu voim să dăm sfaturi Archie-reilor, nici să ne intrudem de conducători în destinele dieceselor Lor încredințate.

Este înse datorința noastră de gazetari, de a fi interpreți credincioși ai opiniei publice. Și am comite o nedreptate față de clerul nostru din cele alalte diecese, dacă am retăce *legitima lui dorință*, căreia de atâtea ori i-a dat expresiune în colónele foii noastre.

Ne împlinim deci o datorință de publiciști și de fii credincioși ai bisericii noastre, când comentăm după merit și imbrățișăm cu totă căldura un postulat al preoțimii din diecesele surori. Căci scim, că acest postulat din inimă curate a isvorit, scim, că realizarea lui numai efecte bune poate să aibă și vrednic este deci de luat în samă!

Acte sinodali.

Credem să facem un bun serviciu cetitorilor nostri comunicându-le în extras unele din rapórttele prezentate Sinodului archidiece-san, ținut săptămâna trecută în Blaș.

În ședința III a venit pe tapet raportul tinerei Reuniuni de asigurare archidiece-sane. Din raportul acesta subscris de Rsm Iosif Hossu ca director și M. O. A. G. Domșa ca secretar, estragem următoarele date.

Valórea realităților asigurate în primii doi ani, a fost de fl 669.224 — din aceștia fl 134 mil e avere de a fundațiilor, ér fl 1970 — realități din diecesa de Lugoș. Din această sumă au fost reasigurate la „Transilvania“ în anul I valori de fl 59.056 — și în al II de fl 112.526 — pentru cari s'a plătit 468 fl. 52 cr. Reuniunea

înșasi a încasat premiul de 4719 fl. 19 cr. S'a economisat în acești doi ani de când funcționează Reuniunea 3638 fl. 91 cr., cari s'au depus la „Patria“. A fară de acestea mai sînt aproape 2000 fl. premiul restante.

Va pricepe ori cine importanța acestei Reuniuni, și de aceea se va afla de basată nedumerirea noastră în fața acestei cifre colosale de restanți. Nici o societate de acest fel nu poate prospera cu restanți, și nu va prospera nici Reuniunea, dacă cei chemați nu vor lua de urgență măsurile potrivite pentru regulata solvire a premiilor. Mai mult, rezultă o evidentă daună pentru un cas de incendiu, perțându-și dreptul la ori ce despăgubire.

După aceste observări continuăm mai de parte.

Au fost despăgubite până acum trei biserici: din Broscent, Săn-Mihai și Deoș cărora, în schimbul premiului de total 3 fl. 38 cr. li s'a solvit 337 fl.

Din raportul prezentat de *cassa centrală* despre fondurile și fundațiile archidiece-sane, raport subscris de Rsm Dr. Aug. Bunea, cassar, Dr. V. Szmigelski, controlor și A. O. Domșa comptabil, — aflăm că la sfârșitul anului 1898 suma fondurilor, fundațiilor și depositelor era de 176. cari aveau active de 2.678.843 fl. 84 cr. și frcs 8500. În suma acésta nu e trecut și prețul averilor imobile. Din acestea sînt fundațiuni noue: Ioan Vișa, cu nominal 8889 fl. 81 cr. f. br. Urs pentru internatul și școla de fetițe din Blaș de nominal 1020 fl. 05 cr. frud. de salarisare Dr. V. Szmigelski de 216 fl. 18 cr. și apoi două colecte pentru biserica din Cisnădie și Odorhei.

Tot *cassa centrală* a înaintat și date despre fondurile administrate la stat, cari la 31 Dec. 1897 aveau un activ de fl. 1.122.227.

Revisorul esactoral M. On. Iuliu Nistor a prezentat raport despre parohiile din

archidiece-să, cari sînt în restanță cu solvirea dărilor etc. Suma acestora se ridică la fl. 13 mil. Sinodul a luat cele mai aspre măsuri pentru regularea acestui rău pentru care suferă adese beneficiile bisericesci.

Acela-și a prezentat și un conspect despre subșternerea ori nesubșternerea ra-țiunilor bisericesci, și pentru regulata administrare a acestor averi s'a luat necesariile dispoziții, și de o dată s'a hotărît și aceea, ca pe viitor cel mult din 5—5 ani să se așternă un conspect despre valórea realităților bisericesci-școlastice spre a se cunoște cât de mare e prețul lor.

Tóte hotăririle acestea sînt de o ne-tăgăduită însemnătate, când ne gândim, că în multe locuri prin o lipsă de controlă se prăpădesc averile bisericilor, și de aci fac să se disgate credincioșii de a lăsa ceva bisericilor.

Vom continua în numărul viitor cu cele alalte rapórtte.

Foile unguresci și sinodul. — Luând act despre sinodul archidiece-san, foile un-guresci publică nisce informațiuni de tot hazlii. Éta de pildă, ce scrie „Magyar Polgár“ din Cluș în numărul său de 25 a l. tr.

„Adunare bisericescă în Blaș. Repre-sentanții celor patru episcopi ale bisericii greco-catolice române din Blaș, Oradea-Mare, Gherla și Lugoș își țin azi sinodul lor *provințial*. (! Red.) Acest sinod se ocupă cu autonomia catolică, cu cestiunea con-gruei și cu sərbătorirea jubileului de 200 ani al bisericii greco-catolice. Capii bise-ricii greco-catolice: mitropolitul *Mihályi*, episcopii *Pavel* și *Radu* (Dar Szabó unde e? Red.) cari mai zilele trecute s'au înfățișat în Budapesta înaintea regelui, după cum se prevede, își vor da totă silința, ca deci-siunile sinodului, în butul agitărilor, ce tri-

scriptia Patriarhatului Papet“.) Aceste cuvinte arată destul de lămurit, că sînt și teologi ortodoxi, cari susțin că în cel dintău secol Românil au fost în legătură ierarchică cu Roma veche.

Ér ce privește forma, adecă ritul și disciplina, în care ni se presentă creștinismul Românil în cel dintău secol, voiú cita un istoriograf „ortodox“, pe domnul A. D. Xenopol, care în istoria Românilor, editura Librăriei școlilor Frații Șaraga, Iași, 1896, pag. 105 scrie: „Românil avură deci înainte de a căde sub Bulgari, o formă religioasă națională, creștinismul latin. De cum intrară sub stă-pânirea bulgărescă, aceștia le impuseră ritul lor și goniră din biserica lor pe cel latin“, ér la pag. 112: „Căpătăm deci un punct stabilit, acela că înainte de creștinismul bulgar, fusese la Români unul de formă romană, cu limba latină ca limbă a predicării, în cât se adeverește și ast fel inducțiunea trasă mai sus din cercetarea terminologiei bisericesci.“

Éta dar, că ceea ce eu am susținut numai ca „probabil“, domnul Xenopol afirmă în chipul cel mai hotărît.

În pasagiul al doilea „Enciclopedia română“ zice: „Canonul 28 al sinodului de la Chalcedon din 451, după interpretarea dînșilor, a supus numai o mică parte a Românilor jurisdicțiunii patriarhatului din Constantinopol, și a nume pe aceia, cari vor fi locuit din colo

de Dunăre pe teritoriul, care spre nord se întindea de la Nicopole până la gurile Dunării, spre răsărit se mărginea cu Marea-Negră, spre apus cu o liniă aproape dreaptă dintre Nicopole și Filipi, ér spre sud cu Marea-Egeică, care teritoriul se numia Tracia. Tóte cele alalte provincii locuite de Români ar fi rēmas“) și mai de parte sub patriarhatul Romei.“

Ceea ce în acest pasagiú este subliniat sînt cuvintele redacțiunii, sau adause, sau schimbate de dînsa, și vre să insinue prin acelea, că aserțiunile mele se întemeiază numai pe interpretarea, ce o dau teologii catolici canonului 28 al sinodului de la Chalcedon.

În privința interpretării canonului citat sînt mai multe păreri, și în cestiunea acésta găsim și teologii catolici de acord cu teologii ortodoxi, sau viceversa. Eă înse am urmat interpretarea, ce i-o dá însu-și Sfintul sinod din Bucuresci în actul solemn de la 23 Novembre 1882 adresat Patriarhatului din Constantinopol, și publicat și în „Observatorul“ din Sibiu în numărul din 10 Decembre 1882, și acésta am făcut-o din motivele plausibile, ce le-a desfășurat autoriul broșurei „Onórea Sionului românesc“ citată mai sus, motive, pe cari — pe cât îmi este mie cunoscut, — nici un scriitor ori teolog „ortodox“ nu le-a combătut până acum.“) Alt cum, dacă cine

1) În originalul meu: „au rēmas“.

2) Onórea Sionului românesc. Baia mare. 1890, pag. 21.

va nu se mulțămesc cu auctoritatea Sfintului Sinod din Bucuresci, n'are de cât să cetescă și pe Xenopol la locul citat, pag. 115, unde zice: „Așa scim, că până la 1359, bine înțeles de mai înainte vreme, biserica munteană atirna de alte patriarhii, de cât de cea constantinopolitană.“

Cred a fi dovedit în cele precedente, că „redacțiunea Enciclopediei“ nu a avut nici un motiv, ca să intercaleze în textul original al meu cuvintele subliniate în pasagele citate. Când iscălesc ceea ce am scris, redacțiunea nu trebuie să se lea după vorbele unuia sau altuia, care nu scie, nici nu caută adevărul cu sinceritate, ori póte din prejudițiú confesional voesce să împedecă eșirea adevărului la lumină, ci să îndrume pe teologii săi, fie ortodoxi, fie catolici, să combată cele scrise de mine cu armele sciinței, și eu voiú fi tot de una gata a-mi apóra aserțiunile, sau a-mi recunoște greșéla, dacă mi se va dovedi, și a mulțami celui ce ar fi desco-perit-o. Ast fel de discusiuni nu micșoréză véda „Enciclopediei“, ei din contră îi servece spre laudă, fiind că dá ansă la lámurirea și răspândirea adevărului.

Las acum să urmez articolul meu așa pe cum l'am scris eu fără de schimbările redacțiunii Enciclopediei române:

„Greco-catolică, Biserica română I. Ra-porturile religioase ale Românilor cu Roma din timpurile vechi până la 1700. În cel dintău secol al creștinismului toți Românil erau în strînsă legătură bisericescă cu Roma, nu numai în privința ierarchică, ci probabil și în ce

1) Veđi Onórea Sionului românesc Baia mare. 1890 pag. 10 și 20.

buniștii din Sibiu le fac de luni de zile, să fie în conformitate cu interesele statului magiar."

Și așa mai de parte.

Am puté umplé colóne întregi cu ast fel de „caj verđi pe păreț," dar fie destul acest specimen, ca cetitorii noștri să-și facă ideă despre esactitatea informațiilor din ziarele unguresci, în cestiuă privitoare la Români!

Revistă politică.

Austria. În Austria stările sînt încă tot încurcate. Pentru concilierea diverșelor partide, a pășit la mijloc însuși Monarchul. Chemănd la sine câte un deputat din fie care grup parlamentar mai însemnat, le-a spus tuturor, că dorința sa este, ca toate partidele să stea în ajutorul guvernului actual de funcționari, unicul posibil între împrejurările de azi-zi ale Austriei. Toți deputații au promis, că vor secunda dorința Maestății Sale, afară de deputații cehi, cari nu pot uita retragerea ordonanțelor de limbă, pentru care faptă ei se vor și opune ministerului Clary. La ce Monarchul a răspuns, că nu se legă de persóna ministrului președinte, ci de ministerul din funcționari, din ori cari funcționari s'ar compune acela. Acest ministeriu mai are și misiunea, ca să pregătéscă terenul pentru un alt ministeriu de coalițiune.

Cuvintele Monarchului nu i-a putut îndupleca pe Cehi. Ei au și început obstrucțiunea în contra ministerului Clary. Pentru ei nu se dă o altă cale, de cât că să-și depună mandatele, și locul lor să-l ocupe extremiști din

stînga, să-și însuși să trecă în opoziție. Și intru adevăr au și trecut în opoziție fiind vorba despre aprobarea cuotei, trăgînd după sine pe Slavii de Sud, partidul progresist germán și pe cel popular.

Neîndustulirea Cehilor cu cabinetul Clary se vede și din împrejurarea, că primarii din Bohemia împreună cu alți funcționari, au ținut o adunare presidată de însuși primarul din Praga, în carea au decis, că cu începerea anului nou, ei vor înceta de a mai stringe dare și de a presta alte servicii în favorul statului.

Guvernul austriac, fiind că comisiunea însărcinată cu controlarea datoriilor statului, pe cum se scie, a refuzat și a doua óra suma necesară pentru regularea valutei, a dispus ca de o cam dată să se dea băncii naționale 10 milioane florenți din disponenda casei.

Transwaal. Acum câte va zile, când prin sosirea trupelor ajutătoare speranțele Anglezilor, de a învinge, ori cel puțin de a se puté opune cu succes, începeau să creșcă, vinia îmbucurătoare scire, că Burii, au ocupat orașul Ladysmith, pe care l'au asediat de atîta timp. Scirea, ce e drept, nu era confirmată, dar nici nu puté fi confirmată din partea ziarelor engleze, căci ele, mai înainte de ce ar fi spus tristul cas, trebuia să pregătéscă opinia publică. Nu era sigură, zic, căderea Ladysmithului, dar din împrejurări se aréta cel puțin probabilă.

Generalul englez Withe, apărătorul Ladysmithului vîdînd, că nu va mai puté rezista îndelung, a lăsat o parte din oștirea sa, că dacă póte, să se mîntuiescă. Aceștia au și eșit din oraș, dar ce folos,

că au fost opriți în calea lor de tunurile Burilor. În oraș n'au avut la ce se întorce, deci s'au așezat pe o colină. Tot Withe a intrat în corespundență cu generalul bur Joubert, esprimăndu-și mulțămirea pentru tractarea umană, de carea se bucură prinsonerii englezii din partea Burilor, pe cum și părerea de rău pentru războiul ce l'pórtă. Semne de capitulare.

Alte sciri sosite de pe cîmpul de luptă ne spuneau, că grosul armatei lui Joubert a părăsit Ladysmithul luând calea spre Sud, ca să se întîlnéscă cu trupele engleze de nou sosite pînă când acestea nu se vor întruni. Ba pe cum spuneau acelea-și sciri împreună cu Joubert și cu grosul armatei lui se afla și trupa de Buri, ce a sosit de curînd spre a fortifica Burii, cari asediau Ladysmithul. Depărtarea asta inșe de la Ladysmith de către cel mai mulți se esplica numai așa, că Ladysmithul a cădüt, și spre apărarea lui nu se recerea de cât o garnizonă mică.

O altă împrejurare și mai convințitoare era faptul, ce se comunica din Pretoria, capitala Transvaalului. Conform acestei sciri în 19 l. tr. au fost plecat din Pretoria 20 trenuri, avînd fie care 10 cupee (așa e datina pe acolo), ca să aducă prinsonerii din Ladysmith. Considerănd acuma, că în fie care cupeu ar fi fost 30 soldați, resulta, că numărul prinsonerilor în Ladysmith se urca la cifra de 6 mi, ceea ce, considerănd, că armata lui Withe a fost de 9 mi, dintre cari mulți au cădüt în decursul asediarei, voia să zică, că Withe ar fi devenit prinsonerul Burilor cu întregă armata sa.

După scirile sosite mai tîrziu toate coniecturile s'au arétat de nefundate. Rămăne faptul, că generalul Burilor s'a

privesce ritul și disciplina, pentru că provinciile locuite de ei erau sîmpuse nu numai jurisdicțiunii primațiale, ci și celei patriarhale a papei de la Roma. Chiar și canonul 28 al sinodului de la Chalcedon din 451, după cel mai bun interpret, a supus numai o mică parte a Românilor jurisdicțiunii patriarhului din Constantinopole, și a nume pe aceia, cari vor fi locuit din colo de Dunăre pe teritoriul, care spre nord se întindea de la Nicopole pînă la gurile Dunării, spre răsărit se mîrginea cu Marea-Négră, spre apus cu o linie aprépe dreaptă dintre Nicopole și Filipi, ér spre sud cu Marea-Egeică, care teritoriū se numia Tracia. Tóte cele alalte provincii locuite de Români au rēmas și mai de parte sub patriarhatul Romei, care își exercita jurisdicțiunea acésta asupra lor mai virtos prin vicariul său, archiepiscopul Tesaloniceii, și prin mitropolitul Sardiceii.

La 535 împératul Iustinian I recăștigă încă o dată malul stîng al Dunării, unde restaură câte va cetăți și zidi altele din fundament, pe cari dimpreună cu provinciile de din colo de Dunăre, a nume: Dacia mediterană, Dacia ripensă, Mesia de sus, Dardania, Prevalitana, Macedonia secunda și o parte a Panoniei secunde, le-a supus imediat archiepiscopatului din Iustiniana prima (mai tîrđiū Ochrida), înființat de dñsul cu aprobarea papei Vigiliū, care numai cu aceea condițiune a conces învoirea făcută, ca archiepiscopul acelei cetăți să țină locul scaunului apostolic peste provinciile numite, cari tóte împreună cu cele de sub archiepiscopul din Tesalonica se ținău din vechime de patriarhul Roman.

Împératul Leon III Isauricul, ca să-și rēsbune asupra papei Gregoriū III, care în sinodul de la Roma din 731 îl muștrase și excomunicase pentru ștergerea venerațiunii icónelor, a smuls de sub jurisdicțiunea patriarhatului roman provinciile, cari se întindeau de la Sicilia peste Iliric pînă la Tracia, și le-a supus patriarhului din Constantinopole, care pe încetul își exstinsé puterea și asupra Românilor de din cóce de Dunăre, ceea ce se vede și de acolo, că la 947 Giula, nepotul lui Tuhutum și Domn al Ardealului, a primit botezul în Constantinopole și de acolo a adus cu sine pe episcopul Ieroteū. Ast fel când sub Mihail Cerularie, patriarhul Constantinopolului, și Leon, archiepiscopul Ochridei, la 1054, biserica răsăritului s'a desbinat de biserica apusului, Români s'au aflat fără de veste, că sînt smulși din sinul bisericii apusane, cu care mai multe vécuri fuseseră în comuniune.

Împrejurarea, că nu se află nici un document, că desbinarea acésta s'ar fi făcut și cu concursul Românilor, pe cum și aceea, că ei au conservat în cărțile și ritul lor „credința și învățatura creștinescă, care moșii și strămoșii lor de la începutul bisericii creștinesci o au luat", pe cum se exprimă Samoilă Klein la Șincăi în cronica anului 1696, a făcut pe acești doi istoriografi români să susțină ideea, că Români, din punct de vedere catolic, nu au fost nici o dată, nici eretici, nici schismatici formali, și că desbinarea lor de biserica Romei, abstrăgînd de la sferile mai înalte bisericesci, a fost, cum zic teologii, numai materială.

Încercări de a începéa din nou legăturile cu biserica Romei, după desbinarea de la 1054, întîmpinăm mai multe, înșe rezultatele lor să-și au fost de scurtă durată, să-și numai sporadice. Dintre acestea amintim restaurarea comuniunii cu biserica Romei, întimplată pe la 1204, când Ioanițiu, împératul Românilor și Bulgarilor căpétă de la Roma corónă și sceptru, ér Vasile archiereul Tirnovei titlu de primate, supus scaunului apostolic. Înșe acésta uniune dură numai pînă la 1245.

Pe la 1370, prin stăruința dómnei Clara, véduva lui Alexandru Basarab, Domnul Țerii Romănescei, fata ei, regina Bulgariei, a îmbrățișat unirea cu biserica Romei. Încercări de unire se făcură și sub Domnul Moldovei Latco, pe la 1370, apoi sub mitropolitul Moldovei Grigorie pe la 1436, ér decretul de uniune al sinodului din Florența l-a subscris și Damian, mitropolitul Moldovei și protopopul Constantin, vicariul acelei țeri. În Ardeal încă nu au lipsit încercări de unire, ceea ce se vede de acolo, că pe timpul lui Ioan Corvin în ținutul Șebeșului erau pînă la 30.000 Români uniți cu biserica Romei.

II. Biserica gr.-cat. de la 1700 pînă astăzi. Pe timpul principilor calvini ardeleni din secl. XVI și XVII biserica romănescă a suferit fôrte mult, credința i-a fost alterată, episcopiile sufragane de sub mitropolitul Bêlgradului cassate, ér mitropolitul ajunsese a fi un simplu episcop, supus superintendentului calvinesc, fără de a cărui consens și aprobare nu putea face nimica în afacerile bisericesci de mai mare însemnătate. O

tras cu grosul armatei sale către capitala Natalului Pietermaritzburg. Ladysmithul înse nu l-a ocupat, ci înaintând el spre Sud, o parte a armatei sale a lăsat-o înaintea orașului asediat, ér el s'a dus ca să atace Pietermaritzburgul. Pe drum l-a venit scirea, că unele trupe engleze au luat drumul spre Nord, ca să vină într'ajutoriu armatei engleze din Ladysmith și așa s'a reîntors și el cu o parte a oștirilor sale, ca să prevină subvenționarea Ladysmithului din partea trupelor engleze.

Lupta decisivă nu peste mult va trebui să se întâmple și a nume în provincia Natal, după ce aci a sosit generalul suprem englez Buller.

Correspondințe.

Din diecesa Orășil-mari. ¹⁾

Oradea-Mare, 24 Octobrie 1899.

În contra curentului, ce ne atacă biserica și limba, e neapărat de lipsă să ne întrunim în Sinode diecesane, pentru a ne organiza în lupta legală, ce ni-o provocă acest curent, căci dreptul și facultatea conferințelor și sinodelor în cauze de acest interes la toate confesiunile și la toate popoarele lumii sînt asăcurate prin legile fundamentale de stat și sociale, și nouă din partea bisericii și în puterea dreptului ei neatins, aceste conferințe și sinode imperativ și neamînat ni se impun pentru că biserica orientală și biserica occidentală din însuși temeiul și începutul lor sînt în sine una și aceeași biserică a lui Christos și nu subordonate una alteia, ci egal coordonate între sine și sub unul și același cap vădit și comun a lor, sub Patriarhul Romei. Pe această basă sînt aședate toate fundamentele.

multime mare de familii românești mai de frunte trecuseră cu totul la calvinism și probabil ar fi urmat calvinirea desăvîrșită a Românilor din Ardeal, dacă ei nu se mîntuiaș de această primejdie prin unirea cu biserica Romei, care s'a început la 1697 în dată ce Ardealul ajunsese sub stăpînirea casei domnitoare de Habsburg, și s'a săvîrșit în 1700 (v. art. Unire). Această uniune n'a fost statornică la toți Români, și ast fel mai târziu s'au format două biserici românești în Ardeal și Ungaria, una greco-orientală, alta greco-catolică, cari au același rit, aceeași limbă liturgică și în parte mare aceeași disciplină. Inse se deosebesc prin aceea, că biserica română gr.-cat. a profesat și profesă formal aceeași credință cu biserica Romei și în special primatul de jurisdicțiune al papei de la Roma, locul curățitor sau purgatorului, validitatea tainei Eucharistiei nu numai în pâne dospită, cum se face după rîtul grăcesc, ci și în pâne azimă, cum se face după rîtul latin, și procesiunea Spiritului sfînt și de la Fiul.

Până aci se estinde articolul meu, în care redacțiunea „Enciclopediei” a făcut schimbări sau omisiuni. Ce urmază mai de parte s'a publicat în „Enciclopedie”, așa pe cum am scris eu. De aceea nu mai este de lipsă să continuu cu publicarea originalului.

Dr Augustin Bunea.

¹⁾ În urma împrejurărilor publicarea acestei corăspodințe a trebuit să se amîne.

Red.

și din acesta purced toate principiile de drept canonic al ambelor biserici. Pe această basă s'au întrunit, se întrunesc și se valoréză conciliile ecumenice ale bisericii lui Christos. Pe această basă și pretinde Ioanițiu regele României și a Bulgariei, pe calea Patriarhului Romei, returnarea celor trei episcopate românești sub jurisdicțiunea bisericii regatului său, de la Emeric regele Ungariei. Pe această basă și-au reînnoit străbunii nostri solemnul pronunțament al Unirei noastre bisericăști la 1700 în Alba-Iulia. Pe această basă a unității bisericii lui Christos ni-am reîntrodus limba străbună pribegită, esilată seclii multți de Greci, Bulgari și de Sărbii în bisericele noastre și în sîntele ei altare. Și unității bisericii lui Christos avem de a mulțami totă cultura și toate progresele, la cari am ajuns până astăzi, pe toate terenele și locurile din țările noastre. Pe această basă ni s'a restaurat mitropolia de Alba Iulia și Făgăraș cu episcopatele Gherla și Lugos la anul 1856, și ca provincie bisericăști independentă ni s'a inarticulat și în legile constituționale ale statului. Drept aceea se pôte eugeta un mai mare blăstăm de Dumnezeu, și se pôte socoti o mai mare nebuniă, de cât, că noi înșine în butul tuturor acestor aședăminte fundamentale, și din natura lor pururea permanente ale bisericii lui Christos să părăsim această independență a bisericii noastre, înăudu-ne în loc de Patriarhul Romei — Cap bisericii noastre. — pe „Emke”, și incubându-ne ast mod magiarismul pe altarele bisericii noastre, și încă pe banii nostri? Pentru că fundul religiunii este fund catolic regnicolar comun al tuturor catolicilor din regatul prônei Sfîntului Ștefan, și prin urmare, ca catolici ai acestui regat și noi Români avem dreptul natural la binefacerile lui, și de altă parte ca cetățeni îndreptățiți ai patriei, pe cum ori cari alți locuitori ai ei de ori ce limbă și religione, și noi cu sânge și avere contribuind statului, avem drept natural la binefacerile lui. — Drept aceea nu este acesta o nebuniă orbă și un blăstăm de la Dumnezeu, că noi înșine pe banii nostri, la cari avem drept nedisputabil să ne vindem independența bisericii noastre, pentru ca să ne tradăm drepturile avitice în favorul magiarisării? Să comitem atentat în contra bisericii lui Christos, pentru a ne contopi bisericăști Magiarilor și făcându-ne noi înșine propagandă magiarismului? și în loc de coordinațiune cu biserica catolică occidentală a Ungariei înșine să ne subordîm biserica noastră acesteia? Lucru absurd, contrariu unității bisericii: una în credință și diversă în rituri și popore spre mai mare mărire a înțelepciunii lui Dumnezeu.

Deci „preoți cu crucea în frunte, căci ôstea e creștină”, toți, ca unul în toate diecesele să insistăm pentru convocarea de sinod întră apărarea drepturilor noastre bisericăști și școlastice, și a nume: în biserică avem imperativ necesitate de a restaura conform aședămintelor genuine ale dreptului canonic activitatea archidiaconilor gremiali și esteri, pentru că pe cum din istoria bisericăști și din dreptul canonic fără îndoieală o scim. Archidiaconatele atât în biserica orientală, cât și în cea apusană sînt una și aceeași instituțiune străveche a bisericii lui Christos. Ele sînt o instituțiune purcăsă din necesitatea organică a ierarhiei acestei bisericii, de unde urmază de sine, că Archidiaconii

sînt consiliarii născuți adecă soții nedespărțiți și una cu episcopii în îndreptarea credinței, moralului și disciplinei bisericăști în clerul și poporul dieceselor lor. De ôre ce inse după slăbiciunea omului, carele în neastîmpărul poftelor sale și raiul pămîntesc și l'a prefăcut în iad vecinic; din neastîmpărul poftelor de prevalență a unor membri din aceste corporațiuni, cu timpul s'au întimplat esecese și abuzuri desastrose pentru biserică și apoi în loc de sufocarea, estirparea acestora în membri s'a restrins și cassat drepturile și activitatea lor, și etiă rătăcirea din urmă mai grea de cât cea dintăiu, pentru că natural și adevărat fiind, că „nihil est in intellectu, quod non prius fuit in sensu”, archidiaconii mai virtos gremiali, fiind reduși la imposibilitatea de a-și căștiga nemijlocit cunoștințele necesare și pozitive despre starea credinței, moralului și disciplinei bisericăști în clerul și poporul diecesei, este prea natural și evident, că dînșii conform jurămintului canonic în afacerea acestor clenodii religiose, nu se află în stare de a pnté da Episcopilor lor consiliu fidele și salutarie. Drept aceea este evident, că archidiaconii, — canonicii, — trebuesc neapărat scoși din imposibilitatea împlinirii datoritășelor și chemării lor canonice: încă și pe terenul școlastic, pentru că vădënd, că înșiși Episcopilor le este imposibil de a-și face visitațiunile canonice, cel puțin în 10—15 ani o dată în diecesă, cu atât mai puțin este posibil, ca un singur inspector suprem școlar diecesan în tot anul, și încă la terminii hotărîți să viziteze toate școlile poporale din diecesă pentru a se informa pozitiv despre starea instrucțiunii și a educațiunii religioșo-morale a sucrescenței clerului și poporului.

Deci cu neînfrîntă credință în Tatăl scăpați prin Fiul sub acoperemîntul Spiritului Sfînt: de o dată și cu toții la sinode, pentru că Spiritul nu scie de mörte, ci suflă unde voesece, pururea viețuesce, pretutindenea este și toate le plinesce.

Drept aceea, scopul, pentru ce rugăm pe archiereii nostri a ne întruni în sinode, de loc n'are colóre politică, nici mirôsă a antipatriotism, ci necesitați șintem a o dechiera serbătoreșce în fața lumii, că noi, nici o dată și nici sub un pretest, nu voim și nici nu putem conlucra la slăbirea din temelie a ierarhiei bisericii lui Christos, voim și luptăm ca subordinațiunea canonică în cler să nu se nimicească, să nu se jertfescă intereselor efemere ale politicești vulgare. Apărăm resoluți și pe față guvernul ierarhic, ca să nu devenim preoți fără de biserică, glôta fără de religione. Pretindem și voim a purta și mai de parte temerea și frica sfîntă purcedătoare din iubirea și respectul de fi fața de superiorii nostri bisericăști, pentru că jugul lui Christos dulce și ușor este. Dependință numai sub praporul ei primim, sub egida cărora marele Constantin a făcut totă lumea creștină, și prin creștinătate a făcut-o romană, și fiului său, învătăcel a lui Ariu, nici mörți nu-i urmăm. Ca preoți împreună cu poporul credincios numai sub stégul acela primim dependință în biserică, sub carele în lumina Spiritului Sfînt din moși și strămoși șintem înrolați, ne luptăm împreună cu capul bisericii lui Christos în contra omnipotenței statului civil în afacerile interne bisericăști. Urmând în toate acestea esemplul tuturor confesiunilor din țară pentru că: „Cine servește altariului,

de pe altariu trăsese" o demândă absolut Christos Dumnezeu, întrecându-și biserica sa veștită în lume. În virtutea acestui mandat, tot cine se îndemna a sucurge în subvenționarea, stipendiarea, congruarea preoților, după dreptatea lui Dumnezeu și în puterea dreptului divin în vece neschimbat și etern. dator este a-și depune obolul său pe altariul bisericii la mâinile episcopilor, ordinari, cari în puterea Apostolice lor date de la Dumnezeu, personificând în sine-și pe creatorul altariului Christos, ca arbitrii și domnitorii acestui altariu singuri au dreptul de la Dumnezeu și natural a-și beneficia preoțimea pusă prin ei în serviciul altariului. Pentru că de la orî cine, care nu are cu altariul aceste referințe Dumnezeesci ale Episcopilor, simbrându-se preoții trimiși de episcopi în păstoria sufletescă, acei preoți neapărat devin păstori năimiți, conduși de străini, și prin urmare și ei și năimitorii cu banii lor dimpreună se implică cu Simon Magul în veșnica pierdere. Înțelegeți aceste pentru Dumnezeu. Iubiții noștri Părinți! și scultați-vă și vă păziți pe voi înși-vă și turmele, căci eti, ca un leu răgătoriu, pe toți dimpreună ne cutieră împrejur satana, cercând pe vine să-l înghită. — Deci Preasfințiți Arhiepiscopii întruniți-ne în Sinode și ne conduceți la luptă! pentru că în lumina dublei cruci, dar în sine una și aceeași, a Sfântului Ștefan rege Apostolic și întemeiatorii al Ungariei, arborind paliul său regal în fața lumii, și desfășurându-l decretele bisericesci disciplinare ale Sfântului Ladislau (— Verböczy trip. corp. jur. hung. —) se vadă totă, că biserica orientală și occidentală, pe cum în totă lumea, așa deosebit și în Ungaria nici când n'au fost, și nuștin și nu pot să fie *contopite* una într'alta, ci fie care în sine și de sine autonomă și independentă una de alta. Prin urmare, dacă în autonomia lor trebuiesc restaurat ceva, ce în decursul timpurilor s'ar fi negles și trecut în desuetudine, sau după evoluțiunea timpurilor ar trebui ceva nou inarticulat, toate acestea, chiar și din punctul de mănecare a congruiei clerului inferior, numai pe bazele genuine ale dreptului public oriental și occidental bisericesc, pot fi și necesar trebuiesc întemeiate. Căci eti dogma, ce o pronunță s. biserică despre sine: însă-și, în adorarea s. Treimi în sărbătorile Rusaliilor: „Când s'a pogorit limbile amestecând: despărțit-a nemurile cel Prealalt, ér când a împărțit limbă de foc: într'o unire pe toți l-a chemat, și cu un vers măbind pe Spiritul Sfânt", adică, zice aci s. biserică, că Dumnezeu prin amestecul limbilor despărțind omenimea în nemuri diverse: prin lumina Spiritului Sfânt în chipul limbilor de foc împărțită Apostolilor și urmașilor lor, éra-și pe această omenime coordonată în sine și după diversitatea nemurilor sale, pe cum un corp după diversitatea membrilor, sale, a întrunit-o în unul și același organ viu și vizibil al adevăratei cunoștințe și închinății de Dumnezeu în spirit și adevăr, pe cum Dumnezeu însuși spirit și adevăr este. — Cum s'ar pute dar că biserica lui Christos să se lapede de doctrina sa genuină Dumnezeescă, în favorul patriotismului Doroghian magiar?! Credem în adins, că Prealaltul Episcopat catolic al Ungariei se scie pe sine necesar chemat și dator a deslega mai întâi de toate această întrebare, și apoi a se trece la ordinea zilei în congresul autonomiei

bisericesci, pentru că la din contră autonomia bisericescă și congruarea clerului între sine una pe alta se daă de nimica.

Pensionatul.

Nr. 940—1899.

Concurs literar.

Se publică concurs pentru un premiu de 30 corone de fie care colă de tipar (8° mic), care se va decerne celor mai bune scrieri pentru usul poporului, cu preferință celor de cuprins religios-moral, ori din domeniul istoriei, economiei și al dreptului.

Singuraticile scrieri, având să formeze părți din „Biblioteca populară a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, nu vor pute trece preste extensiunea de 4—5 côle de tipar.

Lucrări deja tipărite în limba română nu se admit la concurs; se pot premia înse și traduceri libere din literatura străină, dacă vor fi lucrate conform trebuințelor poporului român.

Manuscrisurile se vor adresa Presidiului Asociațiunii (Sibiul, strada morii nr. 8.) până la 31 Maiu 1900 st. n. și se vor scrie în caiete de format 4°, pe o singură față a foilor.

Decernarea premiilor se va face prin comitetul central al Asociațiunii, după ascultarea raportului comisiei cenzurătoare ce va alege și se vor plăti în dată după tipărirea scrierilor premiate.

Lucrările ce se vor premia, vor fi tipărite pe spesele Asociațiunii în 2000 exemplare și se vor încorpora „Bibliotecii populare a Asociațiunii”.

Dreptul de proprietate al eventualelor edițiuni ulterioare este al autorului.

La cas dacă între lucrările ce vor intra la concurs, se vor găsi mai multe scrieri corăspundătoare scopului avut în vedere, Asociațiunea își rezervă dreptul a le premia și tipări în decursul anilor viitori, tot sub condițiunile arătate.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, ținută în Sibiul la 2 Novembre 1899.

Dr. H. Pușcariu
Vicepreșed.

Dr. C. Diaconovich.

Noutăți.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Pentru nou edificata biserica din Ibașfalău, despre a cărei sfințire, am publicat un raport special, s'au făcut următoarele daruri prețioase: Dl. protopop *Câmpean* și dâna aă dăruit 2 icône și alte lucruri frumoșe în preț de 100 fl. Dl. *Dr. Emil F. Negruț* un grilaj și porți de fer lungi de 24 metri, cu cari s'a închis biserica către stradă. Dl. profesor *Szmigelski* a dăruit 2 icône foarte frumoșe și artistice făcute de chiar mâna dînsului, cari împodobesc iconostasul bisericii, în preț de 100 fl. Dâna *Elena Soldea* o cruce mare aurită deasupra iconostasului. Dâna *Clementina Câmpean* 2 prapori frumoși. Dâna *Susana Câmpean* și *Silvia F. Negruț* 2 aere de mătășă vînătă. Dl. *Dr. Iszékutz Victor* cărămidă în preț de 36 fl. Dl. *Szenkovicz Lajos* cărămidă și țiglă în preț de 34 fl. Dl. *Szenkovicz György* cărămidă în preț de 14 fl. Dl. *P. Iieșu* leg. de cărți: un album frumos în preț de 10 fl. *Niculaș Gabor* 2 sfesnice în preț de 20 fl. *Vasile Budean* un postav roșu înaintea altarului în preț de 7 fl. și *Vasile Oprea* 2 icône la iconostas. — Credinciosul gr. cat. *Ștefan Nimet* un biet servitor, a cumpărat pe sama bisericii gr. cat. din loc (Pria, cott. Sălagiu) un foarte frumos ornat bisericesc pentru morți cu toate cele aparținătoare lui în preț de 25 fl. v. a. Dumnezeu cel bun, Părintele îndurării să primescă această jertfă atât de frumoșă și să o răsplătescă cu abundența darurilor sale

celor ceresef. Pria, la 16 Novembre 1899. *Ioan Budistianu* preotul gr. cat. al Priei. *Vasilia Corundan* curator primar. — Pentru edificarea sfintei noastre biserici gr. cat. din Hordou, s'a depus spre fructificare în casa de păstrare „Aurora” din Năsăud următoarele oferte marinitoșe: *Conon Cira* a donat sf. noastre biserică 50 fl. *George Cira* 30 fl. *Civila Petri* 50 fl. *Artene Ilie* 40 fl. și *Filip Câmpean* 20 fl. Primescă deci și pe această cale marinitoșii noștri donatori mulțamita noastră cea mai sinceră. În numele senatului bisericesc gr. cat. din Hordou. *Jacob Pop* preot gr. cat. în Hordou. — Pentru cumpărarea unei sf. Evanghelii pe sama sf. biserici din Ciucea. Tr. Morlaca, aă contribuit: *Golban Varvara* 15 fl. *Tóder Mitre* și *Haiduc Florița* câte 2 fl. *Bolba George* și *Golban George* câte 1 fl.

Distincțiuni. Profesorii de la gimnaziul nostru M. O. *Alesiu Viciu* și *Aron Deac* aă fost numiți viceprotopopii onorari. Felicitările noastre!

Românii la Roma. Pe lângă frumoșele „ilustrate” a le „Tipografiei”, va mai pomeni de acelea zile neuitate și un ingenios cadou, pe care dl. Urechia îl va face ministr. *Baccelli*. Cadoul se va face din bronz și va reprezenta pe o frumoșă țerancă română îmbrățișând pe o țerancă italiană.

Comunitatea bisericii gr. cat. române din Arad a câștigat procesul în ultima instanță, ce-l avea cu primăria, care în privința bisericii și locului mare unde e biserica gr. cat. română, își aroga drept de patronaj. Procesul se pörta de ani mulți; de trei ani ei a fost purtat de dl. Dr. *St. C. Pop*, care acum a câștigat și la Curie, unde nu i-s'a recunoscut orașului nici un drept de patronaj.

O carte prețioșă. Dl. adv. Dr. *Ioan Mihályi* din Sighetul Marmăției, anunță că va scote de sub tipar o prețioșă publicațiune care va cuprinde: „*Diplome Maramureșene*”. Cartea această, munca a lor trei decenii, va cuprinde 350 diplome de prin veșul XIV—XVI. Din diplomele acestea numai 44 aă fost publicate, toate cele alalte 306 sînt aci publicate întâia dată. Colecțiunea această de diplome va arunca multă lumină asupra Maramureșului și va fi de un netăgădnit interes pentru istoria patriei lui *Drăgoș*. Fie care diplomă se va publica în textul original latin, pe lângă aceea se va adauge și un extras larg în limba română și multe alte notiții prețioșe. Colecțiunea va fi de 45—50 côle 8° mare și va costa 5 fl. broșată și 6 fl. legată. Abonamentele sînt a se trimite la autor în M. Sziget.

O aniversară. La 28 Ianuarie 1900 se va implini un vece de când s'a introdus foiletonul la ziarele și iesuitul *Geoffroy* a scris primul articol sub linie.

Un nou arunc de dare. Cu începere din 1 Ianuarie viitorii o nouă dare intră în vigoare pentru toți contribuabili din țară sub titlul arunc pentru îngrijirea bolnavilor. De la anul nou a nume statul va purta grijă de săracii țerii în diferite spitaturi, și ast fel comunele în viitorii vor fi scutite de cheltuielile avute până acum în această privință. În schimb înșe vor plăti un nou arunc de dare.

Librărie românească. Dl. *Ioan Berescu* a deschis în Făgăraș o librărie românească provădută cu toate cele de lipsă.

Statua lui Lesseps, de care am pomenit și noi, s'a desvilit la Port-Said în fața unui public de multe mii. Uriașă statuă e din bronz. Aă rostit vorbiri cu ocaziunea desvilit: *Chedivul* din Egipt, *prințul Arenberg*, *contele Vogne*, *delegatul academiilor franceze* și *fiul nemuritorului bărbat, Carol Lesseps*.

† **Necrolog.** *Maria Carolina Pop* născ. *Drăgoș*, soția preotului *Ioan Pop* din Cernesef, a repausat la 11 Novembre st. n. la 2 ore p. după un morb plin de suferințe în al 67-lea an al vieții și al 47-lea an al fericitei căsătorii.

În vece amintirea ei!

PARTE SCIINTEFICĂ-LITERARĂ.

Viața și operile lui
Andrei Murășan.

(Continuare.)

Dar lăsați să urmeze însă și vorbirea protopopului Rusu, eliminând numai ici colo câte ceva din ea:

„Cu voce tremurătoare îmi începui eu cuvântarea mea, cu astă ocaziune tristă, când vedui înainte-mi zăcând rămășițele pămîntesci ale unui bărbat atât de demn, atât de meritat pe câmpul cel ostentiv al culturii și al literilor, și pe lângă aceea un servitor public încă din zilele tinereții la Români, și în gimnaziul romano-catolic de aici, după aceea, ca amplotat cesaro-regesc în oficiul public al statului.

„Activitatea și zelul repozatului le vor sci prețui și judeca după merit și cuvenință aceea, cari au fost mai aproape de dînsul. Deși îmi leaă voe în acest moment trist pe scurt a cuvînta despre aceea, că cum și-au sciut națiunile culte și luminate în toate timpurile prețui pe bărbații săi cei distinși în viața publică, și după aceste exemple nobile, cu ce stimă și apretuire sînt și Români datorii repozatului.

„Națiunile culte și luminate în toate timpurile și-au sciut apretia bărbații lor cei distinși în viața publică; ele au căutat cu oare și care pietate la umbrele acelor bărbații; le-au serbat memoria atât prin serbători anumite, cât și prin ridicare de monumente; și într'adevăr națiunea, care scie onora și păstra memoria bărbaților săi celor eselenți pe câmpul vieții publice, aceea prin fapta acesta nobilă nu dovedește alta, de cât, că se scie stima și prețui pe sine însă și, când prețuesce și cu acesta oare și cum remuneră meritele și ostenelele binefăcătorilor săi.

„Atari exemple nobile aflăm la vechii Romani, ale căror urme de monumente gloriose ridicate în memoria bărbaților celor distinși se păstrează în ruine și până azi.

„Asemine exemple nobile avem și de la vechii Greci, cari onorară și eternisară cu statue de bronz memoria unui Miltiade, Temistocle, Aristide ș. a. Așa aflăm și la națiunile culte și civilisate moderne în Europa.

„Și apoi mai scumpă, mai neperitoare e memoria atăror bărbații, dacă aceea rămâne așa zicînd scrisă cu litere neșterse în memoria posterității; dacă aceea nu se păstrează numai în cercurile de familie și ale amicilor și nu numai în statue de bronz, ci mai virtos se păstrează și în analele, sau mai bine, în istoria națiunii respective, că o atare istorie durează până atunci, până când există o națiune, er viața națiunilor e cu mult mai lungă, de cât a omenilor, pe când etatea unuia se restringe la 60—70 ani, pe atunei viața națiunilor numeră secol și sute de aceste.

„Nici să ne mirăm, jalnică adunare, că viața unui om e așa restrinsă; căci dacă vom cugeta lucrul cu totă serioșitatea, dacă vom cugeta fatalitatea și luptele omului, încă așa zicînd mai de când e în lăgan, dacă, zic, vom cugeta mai în colo prin câte calamități are a trece omul în decursul

anilor, câte lupte spirituale, câte lupte corporale, apoi, zic, vom deveni ușor la aceea convingere, că omul încă e prea răbduriu, prea solid, ba mai tare ca ferul, că prin întrebuintarea îndelungată chiar și ferul se rode și se consumă, se mistnece; er dintre omenii muritori, unii față cu toate luptele nelucetate ale vieții ajung aceea etate înaintată, cât sînt inguibați de sarcinele bătrînețelor, ne mai putînd purta sarcina ce apasă pe umerii lor, adecă greutatea și numărul anilor.

„Înse, este permițîndu-le, jalnică adunare, mă întorc la misiunea mea, care e a înălța însemnătatea, pe cât se poate, a acestui moment trist, când noi atrași de simțul amorii, stimei și respectului, ce l-am nutrit cătră repozatul, ne-am adunat să-i serbăm, să-i dăm onorea cea mai de pe urmă, să-i oferim cu ochii plini de lacrimi și cu inimile pîtrunse de durere, tributul recunoștinței și al stimei noastre, asemenea bravilor strămoși ai nostri romani, cari în onorea bărbaților lor celor meritați celebrau cele mai pompoșe și mai frumoșe ecseciile funebrale. Ne-am adunat, jalnică adunare, ca să vîrsăm câte o lacrimă ferbinte pe acest cadavru, ce a purtat un spirit atât de nobil, ce a cuprins în sine un geniū poetic atât de rar, un lucifer rar pe orizontul literar al unei națiuni, căruia asemenea numai secolii pot produce, căci geniū sînt ceva rar chiar și în viața națiunilor.

„Astăzi dar serbăm onorea din urmă a unui poet celebru al națiunii noastre, carele fu în zilele noastre cel mai întâi poet laureat al națiunii române din imperiul austriac. — Acesta e Andrei Murășan.

„Cred, că voiū întimpina consimțul opiniunii publice între Români, dacă voiū zice cu astă ocaziune tristă, când celebrăm înmormîntarea unui distins și prea scump bărbat al națiunii celei sêrace de bărbații distinși, cum că această pierdere nu e numai o pierdere, o calamitate familiară, ci e și o pierdere națională, o pierdere publică, căci nu numai scumpa-i soție a pierdut în dînsul un soț credincios al ei și demn de tot respectul, nu numai doi fi ai pierdut pe înbitul lor tată, ci și națiunea a pierdut pe un fiu scump al său, pe un oștean și luptător brav al său, pe un bărbat, al cărui spirit, idei și simțăminte depuse în memorabilele sale opuri poetice, au escitat și electrisat inimile conaționaliilor săi, conlucrînd prin aceasta în mod însemnat la deșteptarea și născuța națiunii sale spre o viață mai bună, mai fericită. Patria dar și națiunea a pierdut pe un fiu activ și zelos, er statul pe un oficial diligent și loial. Memoria acestui bărbat ar fi tot de una scumpă înaintea acelor Romani, cari sciau apretui după cuvenință meritele, talentele și virtuțile bărbaților eminenti ai națiunii pe câmpul vieții publice . . .

„Nu mai rămîne alta, de cât, să zicem: Passă suflete nobil în locașul fericirilor, că memoria ta va fi eternă în inimile tuturor amicilor și cunoscuților tăi; spiritul tău va domina cu glorie în tot timpul, er memoria ta va fi serbată cu pietate și respect de produsele geniului tău, căci aceste produse

nu le va consuma nici focul, nici ferul, nici etatea roșetore.

„Er noi cu ochii plini de lacrimi îți vom trece rămășițele tale cele reci până la mormînt și aşedămintele în sinul pămîntului, din carele au fost luate. Fie-ți țărina ușoră și memoria eternă!“¹⁾

După rostirea acestei vorbiri funebrale, plecă conductul spre cimiteriul bisericii de la Sf. Treime de pe Tocile înainte cu tinerețimea școlastică și corpurile didactice, apoi musica capelei cetățene și peste 20 inși de la Reuniunea gimnastică română brașovenă, cari toți cu torțe aprinse în mână încunjură sicriul tras de 6 cai îmbrăcați în negru. După sicriū urmau rudeniile, mai mulți preoți și neguțătorimea. Aici depuse pe marele defunct în mormînt spre veclnică odihnă, er vîrul său Iacob Murășan îl deplăse prin o frumoșă poezie de apoteosă.²⁾

Pentru sufletul său s'au celebrat în Transilvania și Bănat mai multe părăstase.³⁾ Cel mai frumos a putut fi părăstasul de la Sibiu, despre care atât de frumos scrie Amicul Școlii.⁴⁾ Cu atât mai emoționător a fost acest părăstas, pentru că se serbă — după cum zice numitul periodic — chiar în acel locaș sfînt, care înainte de aceea cu doi ani resuna toate Duminicile și serbătorile de versul dulce și pîtrundător al lui Andrei Murășan, unde el mergea și și înălța inima ferbinte la cel ce i-a dat viața și i-a vîrsat pe frunte rașele unui geniū fericit, admirabil; — unde el, lăsînd lira lui Apolo, luă harfa lui David, să mîngăie inimile celor mahniti.⁵⁾

După 20 de ani în 17 August 1883 i-s'au transportat oșemintele de pe Tocile în cimiterul din Gróver. În 17 August sicriul a stat în Capela din Gróver, er în 18 August s'a depus din noū în mormînt, de la intrare spre dreapta în depărtare de câți va pași, fiind de față la reinmormîntare veduva și ficia poetului și o mulțime numerosă. Cu ocaziunea acesta recnoșcătorii brașoveni au ridicat poetului o pîtră frumoșă mormîntală din marmoră în forma unui obelisc, în vîrf cu o cruce mică de marmoră, provădută cu inscripțiunea: „Laureatului poet ANDREIŪ MURĂȘAN n. 1816 † 1863. Români brașoveni 1883.“

(Va urma.)

Prof. Ioan Baț.

¹⁾ Gazeta Transilvaniei; 1863 Nr. din 26 Octobrie.

²⁾ S'a publicat sub titlul: La înmormîntarea lui Andrei Murășan în Foaia pentru minte, inimă și literatură; 1863 Nr. 17.

³⁾ Veți Barit; Ist. Trans. vol. III. pag. 246.

⁴⁾ Amicul Școlii; 1863 Nr. 47.

Burul van het Roer.

Istorie de călătorie

de

Carol May.

(Continuare.)

Pornii în direcția, în care fugise Anglezul, și aflai o deră, ca și care nu putui, să-mi doresc alta mai vedită. Sir Hilbert Grey a bună samă nu scia, cum să umble printr'un ținut, în care primejdia îl împrejura pe om în mil de forme, și tot așa de puțin se gândise și la aceea, că eț me voi folosi de impresiile picioarelor lui celor mari spre a-l urmări.

El intru început părea că însuși nu scia, în care direcție să-și îndrepte fuga. Linia urmelor lui ducea cotiș acum în dreapta, acum în stînga și abia numai după o vreme mai lungă se hotărise a descrie o direcție obliă. După o jumătate bună de oră ajunsei la marginea unei afundături. Ea era partea din sus a văii celei ce aci începea a se pleca. La marginea aceea era un isvor, care ieșia dintre două grese mormoind tare.

Aci din jos lângă riușet ședeau sir Hilbert Grey și alături cu el patru Caferi. pe cari îi cunoscul de pe intrarmare, că sînt Zulu. Ce căuta ei aci, și ce împrejurare l-a făcut, să se întînescă cu Anglezul? Pe pămînt mai zăceau încă trei scuturi, dovadă, că aveau, să se numere șapte Caferi, dintre cari trei se depărtaseră din ore care motiv. Penele de struț, cari erau pe unul din scuturi, și patru cai, cari păseau mai la vale, îmi impuneau supunerea, că aci nu aveam de a face cu Caferi de rînd.

Anglezul chiar conversa în chip vioiu cu sâlbaticii, înse nici chiar dacă ași fi priceput limba acestor din urmă, nici chiar atuncia nu m'ași fi hotărît, să ascult, ce grăiau. Aveam, să isprăvesc lucruri mai de lipsă. Aci tabăra Caferilor cu Anglezul acesta suspect, era colo farma, păzită numai de o fată tînără, și într'aceea dintre sâlbaticii trei depărtați, și între aceștia cel mai de frunte, — acestea a bună samă au fost motive îndestulătoare, ca să mă întorc cât se pôte de cu grab.

Câte de tôte nu au putut, să se întimple, până ce am fost de parte, și câte nu pot, să se mai întimple până la întorcerea mea! Desprețniți ori ce scrupul și mă furiaș de-a lungul marginii până la cai. O îngrijire, ce se trezi în mine fără de veste, îmi șicea, că-mi caută, să am unul din caii aceștia, numescă-se acesta furt ori cum s'ar numi. Adevărat că nu era greș a încăleca, dară atuncia m'ar fi veduți și m'ar fi urmărit, și așa pentru farmă numai a-și fi mărit primejdia în loc de a o micșora. Esecutarea propusului meu avea, să se observe cât se pôte de tîrziu, și de aceea folosii o cotire a văii, pentru ca așa să mă furiaș la calul cel mai depărtat. Adevărat că nu calul acesta era cel mai bun, dară el sta așa, cât Caferii nu puteau, să-l vadă.

Mă dușei în partea, spre care venia vîntul de la cal, mă furiaș printre feregi, până ajunsei, să fiu abia de cinci pași de la cal, și în ceea clipă eram pe șea. Calul surprins făcu o sforătură scurtă și se ridică în două picioare, dară repede îl trăsai de frîu, îl strînsei tare cu picioarele și-l mănăi pe vale în jos, pentru ca de acolo întorcîndu-mă spre farmă să părăsesc valea și să ajung pe înălțime.

Nu ajunsei încă așa de de parte și deja și observai pe Quimbo. El făcuse din ramii un fel de sanie, pusee mistrețul pe ea și-l tragea la deal, de curgeau de pe el sudorile mestecându-se cu uleul cel de pe trupul lui. El era foarte vesel, că mă vedu, dară cu o cale se și minuna, că mă vedea călare.

„Mynheer am cal?” întrebă. „O, o, cal sînt bun; cal voi trage scrôfa pentru Quimbo!”

Și pe loc se desprinse, pentru ca să lea folosul descoperirii acestuia. Dară eț

il oprii zicînd: „Cine va mânca scrôfa? Calul ori Quimbo? Cel ce o mănîncă, acela să o și tragă! Nu pot, să-ți dau calul, căci eț însu-mi am lipsă de el. Colo în pădure sînt Zulu intrarmați, și colo pe farmă vor mai fi alți căți va. Am, să grăbesc acolo, să pazes farmă de rău. Veți, să nu ajungi în mînile lor, și grăbesc, de scapă!”

„Zulu la Miette? O, o, Quimbo voi sări, și scrôfa voi sări, ca lute, ajung la bun frumos Miette. Quimbo omor tot întreg Zulu!”

Se prinse din nou înainte saniei și tropoti cu înțelă mai de parte. Eră eț alergai în galop înainte.

În scurtă vreme vedui farma jos în vale. Terenul se pogoria și așa nu era potrivit spre galopare. Dară eț totuși galopai cu aceeași înțelă la vale tînînd spre partea din dîrăpt a grădinii. Dacă a-și fi voi, să facunjur grădina și să ajung la porța de dinainte, mi-ar fi trecut prea multă vreme. Grăbiți deci de-a dreptul spre gard, îndemnăi calul și cu o săritură trecuți preste gard. Săritura nu-mi reuși chiar așa de bine, pe cum dorisem. În vremea galopării nu putusem, să folosesc scările, căci ele îmi atîrnară prea jos, și nu avusem vreme, să le încâtărmez mai sus. Pe calul acesta a bună samă călărise nesfârșitul sir Hilbert Grey; asta o dovedea și înțelegerea întregă. Când săriți preste gard, o scară se acătă de el, cureaua se rupse, și calul și călărețul se dară preste cap. Dară în clipa următoare eram amîndoi deja era pe picioare. Primejdișă săritura ne vătămase foarte puțin. Lăsai calul în voea lui și grăbiți prin grădina spre casă.

Întîlnii pe un Otentot.

„E ore cine la Ieffrouw Sooffie?” îl întrebai.

„O mynheer,” răspuse spălmîntat, „Zulu sînt în casă — trei Zulu. Și mare căpetenie sînt aci!”

Nu întrebai mai de parte, ci intrai în vestibul. Aci auđii din casă vorbă tare. Crepăi nișel ușa și vedui pe cei trei Caferi. Doi din ei stau aproape de ușă, era al treilea sta în mijlocul odăii și ținea pe Miette de braț. Stăpîna casei sta răzîmată de ușa, ce ducea în dormitoriu, și era oșlîită de spalmă. Ea temînd pe fata sa adoptivă părăsise patul și în grabă aruncase pe sine numai hainele cele mai de lipsă.

„Aci locușe Iaa van Helmers,” zise căpetenia rîpînd limba olandeză. „El sînt Bur van het Roer. El pușe pe Zulu. El cant, să mor, și muiere cant, să mor!”

„El nu va muri, ci va veni, să ne răsbune!” zise fata nîsfurcîată.

„El voiți muri și muierea voiți muri, dară tu nu! Aci sînt dinte de șerpe, de aceea tu nu voiți muri, ci tu voiți merge cu Siucuni în pedepsă pentru rău Somi!” adause arătînd cu degetul spre un lanț gătit din dinți de șerpi, care-l purta fata în jurul grumazului. „De unde sînt aci dinte de șerpe în fir?”

„De la mama.”

„Unde sînt mama?”

„Ea e murtă. A perit în pustia Calahari.”

„O, Siucuni sciu acum tot! Muierea lui Somi am avut dinte de șerpe aci; muierea lui Somi fug cu prunc în Calahari; muierea mori, prunc lea Bur și și dinte de șerpe. Aci stau prunc lui Somi și cant merge cu Siucuni la Zulu; era Bur mori și și muiere!”

Făcu celor doi omeni al sei un semn. Eț păsiră la Ieffrouw Sooffie și scoseră cuțitele. Miette strigă și se silia, să scape din mîna lui Siucuni. Dară puternicul principe o ținea tare. El roșii în limba Zulilor o poruncă scurtă, carea nu o pricepai, dară sensul ei îl aflai pe loc, căci cei doi Caferi ridicară cuțitele sale. Eț ridicasem deja mai înainte pușca mea. Cele două descărături tunară repede după olaltă, și trei strigări sunară în odaie de o dată. Înaintînd prin fum ridicai patul pușcii asupra lui Siucuni. El sta înaintea mea cu ochi schinteitori și ținea încă și acuma fata. O fașie

de pele de năpîrcă, două petece de pele de leopard, cinci pene de struț și una de oiz împodobiau capul lui. Membrile lui cele uriașe erau gôle. Numai împrejurul soldurilor purta o șurtă gătită din pihe de struț, și de pe umeri îl atîrna o mantiletă gătită din cođi albe de vacă cusute de olaltă. Seiam, că lovitura mea cu patul pușcii în tot de una a fost de mörte, dară de asta dată nu am luat în socotință scundimea plafonului. Când voi, să lovesc în Siucuni, pușca mi-se opri în o grindă, și ast fel oferii un prilej, de care regele Zulilor se folosi cu înțelă fulgerului. Scuturînd scurta sa măciucă îmi dădu în cap o lovitură așa de tare, căt căđui pe loc la pămînt.

Spre norocire rămăsei ametiți numai căte va clipe. Electrisat de gîndul la primejdia, ce amenința pe femei, săriți în picioare. Aruncai o privire în jur de mine și mă convinsai, că Siucuni s'a dus și a dus cu sine și pe Miette. Cei doi Caferi zăceau pe pavimentul odăii cu capetele găurite de glonțele pușcii mele. Lăogă ei zăcea Ieffrouw Sooffie. Ea era nerănită și ametișe a bună samă numai de spalmă.

Nebăgînd în samă durerea tălbăcitore, carea-mi tescuia creierii, luai în mână de lângă mine pușca și alergai în curte. Aci mă întimpinără urlăturile tînitoare de spalmă și furie ale Otentotilor.

„Miette dus, dus cu Caferi!” îmi strigară. „Căpetenie lea cu sine sörac Miette, o, o!”

„În care parte au pornit?” întrebai cuprins de spalmă.

„Aci — aci fug cu cal căpetenie!”

El arătără spre colțul clădirii. Alergai acolo și vedui, ce se întimplase cu înțelă gîndului. Siucuni dusec cu sine pe Miette în curte și aci dase de calul lungului Anglez. Calul venise adecă într'aceea din grădina până în curte. Caferul încălecă repede luînd și pe Miette pe cal și scapă prin porța, încunjură colțul curții și se silia acuma, să ajungă pe înălțimea, de pe care mă pogorisem eu adineaori.

Măsurai cu privirea depărtarea dintre mine și dintre el și scosei două patrone.

„Caii mei — Iute, Iute!”

„Cal pentru mynheer — Iute — repede — fac Iute!” ziceau, strigau și urlau Otentotii și alergau și se imbuldiau cu toții spre stau.

În viața mea nu am umplut pușca nici o dată așa de cu grab. Fiesce care fibră îmi era încordată, și totuși îmi căuta, să împedec ori ce tremurare, că doră de la descărătura această atîrna tot. În tot de una fusei sigur, că glonțul meu nimerese ținta, dară acum eram aștitat, și capul mă durea, și de aceea aședai țeva pușcii pe virful gardului. Calul a bună samă se vătămase puținel în cădere, căci înțelă lui nu era mare, cu tôte că Siucuni îl zoria. Nu aveam, să întărziu, căci fugariul preste căte va clipe ar fi ajuns așa de de parte, căt glonțul meu nu l-ar mai fi ajuns. Capul îmi era ca tescuit. Tîntii, dară ochii îmi steliati. Vedeam, că Miette se silia în zădar, să scape din mînile lui Siucuni. Aveam, să nu o nimeresc pe ea. Aveam, să țintesc numai asupra calului, și aveam, să-l nimeresc așa, căt pe loc să cadă la pămînt. Acum — acum mi-se limpedi ochiul pe o clipă, și calul lungului Anglez în aceeași clipă își învîrti capul puținel într'o latură așa, că vedui pe lângă figura lui Siucuni urechea calului și o parte a capului lui. Au fost o țintă grea și nespuse de primejdișă din o depărtare așa de mare această căți va centimetri cnadrați al capului de cal, dar încă numai căte va sărituri, și glonțul meu nu ar mai fi putut, să ajungă dobitocul. Slobodii pușca și éta — éta îi vedui căđînd, — glonțul nimerise.

„A fară, a fară caili!” strigai, de ore ce omeni de rîvna cea prea mare încă nu putuseră, să scotă caili din stau.

„Mynheer am pușca mort Caferi, o, o, ved!” urlă unul alergînd la gard și arătînd spre înălțime.

Pe loc alergară cel alaltă la el, și așa se făcu loc pe sama cailor, cari ieșeau acum neînșelați din staul. Virii o patrână în țeva descărcată, încăleacă și luă pe Brabantinul lui Quimbo de frâu. Vădusem adevărat pe Quimbo venind cu sarcina sa preste înălțime și pe împrejurarea acesta înălțimii planul.

„Mergeti la Ieffrouw! Ea zace în odăe!” poruncii Cafărilor și Otentotilor și alergă apoi în sărite pe pântă a fară și în jur de farmă.

Deja adineaori în pădure mă minunasem asupra curajului, cu care Quimbo se apucase de lupta împotriva mistrețului celui infuriat. Acum avui, să ved o dovadă nouă a bărbăției lui. Părea că bărbăția îi vine numai atunci, când îi vine și prilejul de a o dovedi.

Venind de pe înălțime aușise descărcătura mea, văduse, cum căduseră calul și Cafărul, și recunoscu și pe Miette. În clipa cea dintâi trăsărise la vederea tuturor acestora. Dar acum mă vădu ivindu-mă de lângă colțul curții și pricepu și semnul, cu care îi poruncii, să se silască a opri pe Sincucuni. Pe loc își părasi sarcina și se repezi asupra lui Sincucuni, care se ridicase și acum, după ce calul era mort, voia, să scape cu fata pe jos.

Nu reuși. Observă pe noul său vrășmaș și mă vădu și pe mine și vădu, că în timp de un minut îl voi fi ajuns. Se convinse, că fata nu o pote duce cu sine, și de aceea ridică măciuca sa, ca să o omorâ. La acesta se opri Quimbo în fuga sa, scutură lancea și o aruncă așa de bine, cât ea intră lui Sincucuni în braț. Acesta urlă de durere, mai aruncă o privire spre mine, lăsă pe Miette din mână și alergă de acolo în sărituri ca ale panterei.

El nu ar fi putut, să-mi scape, dară Brabantinul, căruia îi turburaseră așa de făr de veste odihna din staul, îi veni acum în gând, să se facă obstinat, și mai înainte de ce l-ași fi liniștit, Cafărul dispăru deja de ceea parte a înălțimii.

„Grăbesce la Ieffrouw,” sfătui, dacă ajunsei la Miette. „Ea zace făr de simțire în odăe!”

„Dară Sincucuni!” replică vităza fată, în vreme ce alta în locul ei ar fi leșinat de spaimă.

„Lasă-l și grăbesce la mama! Sus pe cal, Quimbo!”

„Quimbo pe cal? Ce fac Quimbo pe cal? Quimbo cant trage scrôfă!” zise el.

„Iute, iute! Scrôfă nu-ți va alerga de aci!”

„Scrôfă zac aci! Dară Quimbo cant fi la Miette, dacă vin Zulu!”

Nici pretextul acesta nu-i folosi.

„Avem, să ucidem pe Zulf, ca să nu vină din nou. Iute, înainte!”

„Quimbo omor Zulu? O, o, atunci Quimbo suiu pe cal! Quimbo sint viteaz și mare mănios pe Zulu!”

Se cătără cu armele sale cu tot pe Brabantin. Acesta își redobîndi blândeta sa obișnuită, și așa ajunserăm iute pe culmea înălțimii. De acolo cercă cu privirea pe Sincucuni și-l vădu chiar jos în o văgăună laterală. Viciulul preferise, să facă un în-cunjur într-o parte, pentru că așa nu-l puteam urmări pe peziștură la vale și nici nu puteam, să-i tăiam calea în pădurea, în care să scape, de ore ce acesta în partea de cătră noi ajungea aprôpe până la văgăuna aceea.

Locul, unde se aședăseră ômenii lui, adevărat că așa puteam, să-l ajungem cu mult mai iute de cât el, și de aceea porirăm spre locul acela în graba cea mai mare, de care era capabil Quimbo pe călărie. Dacă ajunserăm în pădure, descălecarăm, legarăm calii ascundându-i în un desis și pătrunserăm mai de parte pe jos.

(Va urma.)

Editor și redactor răspundător:
Dr. Vasile Suci.

412 număr
1899.

(50) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1899. évi 9145. számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Dokolin Todor puju és társai ellen 175 frt — kr. s jár. erejéig 1899. évi Oktober hó 26-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 370 frt — kr-ra becsült következő ingóságok, u. m.: Dokolin Todor puju és nejenél: 40 zsák csős kukoricza 2 boglya széna, Schiau Chifornál: 2 ökör és kukoricza nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a hosszúszoí kir. bíróság 1899. évi V. 200/2. számú végzése folytán 175 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1897. évi Julius hó 19-ik napjától járó 6% kamatai, 1/8% váltó díj és eddig összesen 44 frt 87 krban bíróság már megállapított költségek erejéig Kis-Iklodon alperesek lakásán leendő eszközzésére 1899. évi December hó 11-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hosszúszoón 1899. évi November hó 21-ik napján.

Dózsa Sámuel,
kir. bírósági végrehajtó.

414 szám
1899.

(51) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1899. évi 8673. számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Todoran Alexandra és társai ellen 75 frt — kr. s jár. erejéig 1899. évi Oktober hó 11-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 320 frt — kr-ra becsült következő ingóságok, u. m.: Czantea Todoránál: 2 bivay és 1 szekér, Ignat Petrunál: 2 ökör nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a hosszúszoí kir. bíróság 1899. évi V. 191/2. számú végzése folytán 75 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1899. évi Márczius hó 13-ik napjától járó 6% kamatai, 1/8% váltó díj és eddig összesen 37 frt 15 krban bíróság már megállapított költségek erejéig Magyar-Bényén alperesek lakásán leendő eszközzésére 1899. évi December hó 12-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hosszúszoón 1899. évi November hó 21-ik napján.

Dózsa Sámuel,
kir. bírósági végrehajtó.

415 szám
1899.

(52) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1899. évi 8641. számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára Idu Vaszilie és társai ellen 136 frt 50 kr. s jár. erejéig 1899. évi Oktober hó 17-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 400 frt — kr-ra becsült következő ingóságok, u. m.: Idu Vaszilienál: 400 zsák csős kukoricza nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a hosszúszoí kir. bíróság 1899. évi V. 190/2. számú végzése folytán 136 frt 50 kr. tőkekövetelés, ennek 1898. évi Márczius hó 1-ső napjától járó 6% kamatai, 1/8% váltó díj és eddig összesen 33 frt 25 krban bíróság már megállapított költségek erejéig Mikeszásán alperes lakásán leendő eszközzésére 1899. évi December hó 15-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hosszúszoón 1899. évi November hó 21-ik napján.

Dózsa Sámuel,
kir. bírósági végrehajtó.

421 szám
1899.

(53) 1—1

Arverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. cz. 102. §. értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszék 1899. évi 8724. számú végzése következtében Dr. Maniu Gyula ügyvéd által képviselt Patria takarékpénztár javára ifj. Vas András és társai ellen 65 frt — kr. s jár. erejéig 1899. évi Oktober hó 10-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 410 frt — kr-ra becsült következő ingóságok, u. m.: ifj. Vas Andrásnál: 2 borju, Juri Mojszánál: 2 ökör, Sütő Andrásnál: 2 tehén nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a hosszúszoí kir. bíróság 1899. évi V. 184/2. számú végzése folytán 65 frt — kr. tőkekövetelés, ennek 1898. évi Szeptember hó 23-ik napjától járó 6% kamatai, 1/8% váltó díj és eddig összesen 40 frt 31 krban bíróság már megállapított költségek erejéig B.-Szt.-Miklóson alperesek lakásán leendő eszközzésére 1899. évi December hó 13-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Hosszúszoón 1899. évi November hó 21-ik napján.

Dózsa Sámuel,
kir. bírósági végrehajtó.